

εἰσι τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ἐπόμενα τῇ ἐνεργείᾳ, ὡσπερ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ f. 60
 ἴδια ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ τὸ νοεῖν, ἀλλὰ τὸ εἶναι δεκτικὸν ἐπισ-
 τήμης ἐστὶν ἴδιον πάθος τοῦ ἀνθρώπου, ἐπόμενον ταύτῃ τῇ ἐνεργείᾳ ἣτις
 ἐστὶ τὸ νοεῖν. Εἰσὶ δὲ ἄλλα ἴδια πάθη, ἅπερ οὐκ εἰσὶν ἐνέργειαι οὐδὲ
 ἐπόμενα τῇ ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσὶν ἐξωθεν· ἐν τῷ ὑποκειμένῳ μέντοι
 οὕτως ἔχουσιν, ὥστε τὸ ὑποκείμενον ἔχειν τινὰ ἐπιτηδειότητα πρὸς τὰ
 τοιαῦτα πάθη· ὡσπερ ἴδιον τοῦ διαφανοῦς πάθους ἐστὶν τὸ φῶς, τὸ μέντοι
 γε φῶς ἢ τὸ λάμπειν οὐκ ἐνυπάρχει τῷ διαφανεῖ ποιητικῶς ἀπὸ τῆς
 φύσεως τοῦ διαφανοῦς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ πεφωτισμένου σώματος·
 ὁμοίως πρὸς τὸ φῶς ἔχει τὸ διαφανὲς ἐπιτηδειότητα, διότι τελειοῦται αὐτῷ
 τῷ φωτὶ ἐνεργείᾳ γινόμενον. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλείψεως ἔχει·
 ἴδιον γὰρ πάθος οὕσα τῆς σελήνης, ὁμοίως οὐ κτίζεται ποιητικῶς καὶ
 ἀρκούντως ὑπὸ τῆς σελήνης, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ παραθήκῃ τῆς γῆς καὶ τῇ
 ἐπιπροσθήσει, ἣτις ἐστὶν ἐξωτερικόν τι· συνεργεῖ μέντοι πρὸς τοῦτο τὸ
 πάθος αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον, ἢ σελήνη δηλονότι κινουμένη, ἐπεὶ εἴγε ἐπαύ-
 σατο κινουμένη, οὐκ ἂν ἐξέλιπεν ἐπιπροσθούσης τῆς γῆς. Τούτων τοίνυν
 ὑποτεθέντων, φημί ὅτι τὰ ἴδια πάθη τοῦ ὑποκειμένου, εἴτε αἱ ἐνέργειαι,
 εἴτε τὰ ἐπόμενα τῇ ἐνεργείᾳ, κτίζονται ποιητικῶς ἐκ τῶν ὑποκειμένων·
 τὰ δὲ ἐξωθεν οὐ γίνονται ποιητικῶς καὶ ἀρκούντως ἐκ τῶν ἰδίων ὑποκει-
 μένων· συνεργεῖ μέντοι γε πρὸς ταύτας τὸ ὑποκείμενον. 20

Leçon XVI.

De l'accident.

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟΣ.

Συμβεβηκὸς δὲ ἐστὶν ὃ γίνεται καὶ ἀπογίνεται.

Διαλέγεται νῦν ἡμῖν ὁ Πορφύριος περὶ τοῦ κατηγορικοῦ ὅπερ λέγεται 26
 συμβεβηκός, καὶ ὅπερ κατηγορεῖται ἐν τῷ ὅποσον τί ἐστὶν ἐπουσιωδῶς
 καὶ οὐκ ἀφωρισμένως, ἀλλ' ἄνευ ἀντιστροφῆς, καὶ πρὸς τοῦτο προχωρεῖ
 οὕτως. Ὅριζεται αὐτὸ τριχῶς, καὶ διαιρεῖ, καὶ ἀποσκευάζεται ἀπορίαν
 τινὰ, ἐξ ὧν ὠρίσατο τὸ συμβεβηκὸς ἀναθρώσκουσιν, καὶ ἐξ ὧν διείλεν
 αὐτό. Καὶ ἐστὶν ἡ ἀπορία τοιαύτη. Εἶπεν ἂν τις πρὸς τὸν Πορφύριον· 30
 συμβεβηκὸς εἴρηκας εἶναι ὃ γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς τοῦ ὑπο-
 κειμένου φθορᾶς, καὶ νῦν διαιρῶν λέγεις εἶναι τι συμβεβηκὸς | ἀχώριστον· f. 61
 ἢ διαίρεσις τοίνυν μάχεται τῷ ἔρισμῳ. Πρὸς τοῦτο τοίνυν φησὶν ὁ Πορ-
 φύριος ὅτι, εἰ καὶ ἔστι τι συμβεβηκὸς ὅπερ πραγματικῶς οὐ δύναται

ἀπειναι, οὐδὲν ἦττον μέντοι δυνήσεται χωρίζεσθαι διὰ τοῦ νοῦ, καὶ οὕτω δοκεῖ δύνασθαι τι συμβεβηκὸς ἀπειναι: τοῦλάχιστον τῆ, ἐνεργείᾳ τοῦ νοῦ· δύναται γὰρ νοεῖσθαι χωρὶς μελανίας κόραξ, καὶ Αἰθίοψ λάμπων τῷ χρώματι.

6

Σημειώσεις.

Ἐνταῦθα δεῖ σημειοῦσθαι, ὅτι ἐνίλλαξε τὴν τάξιν τῆς διδασκαλίας, οὐ διαιρούμενος τὰ σημαίνόμενα ἀλλ' εὐθύς ὑπογράφων, εἰδὼς τὴν ὑπογραφήν πᾶσι τοῖς συμβεβηκὸς ἐφαρμόζουσιν· ὀρίζεται γὰρ ἐνταῦθα τὸ συμβεβηκὸς ἐν τῇ πρὸς τὸ ἴδιον ὑποκειμένον παρὰθέσει· οὕτω δὲ τὸν
10 αὐτὸν λόγον ἔχει τὸ συμβεβηκὸς τοῦ τε νοεῖσθαι καὶ τοῦ ὑπάρχειν.

Ἐτι, ἀχώριστον συμβεβηκὸς ἐνταῦθα ὁ Πορφύριος λέγει κατὰ τινὰς οὐχ ὅπερ οὐδενὶ τρόπῳ ἂν εἴη χωριστόν, ἀλλ' ὅπερ δυσκόλως χωρίζεται· ἄλλως γὰρ, φασίν, οὐδὲν ἂν διέφερε τοῦ ἴδιου τὸ συμβεβηκὸς· τὸ γὰρ ἴδιόν ἐστιν ἀχώριστον οὕτως, ὡς μηδὲν χωρίζεσθαι τοῦ ὑποκειμένου.

Ἐτι, τῆ, ἐξ ἀναίρεσεως ὑπογραφῆ, νῦν πρῶτον ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότητος
15 ἐχρίσατο, διότι πρότερον ἀδύνατον ἦν αὐτῇ χρίσασθαι, ἐτι ἀγνώστων οὐσῶν ἀπασῶν τῶν φωνῶν· τῷ γὰρ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς ὑπογραφῆς ἐπὶ τῶν ὑστάτων ἐν πολλοῖς ὁμογενέσι χρώμεθα, εἴ γε τὸν ὀρισμὸν ἐκ τῶν φανερῶν ἀποδίδουσθα: δεῖ.

Ἐτι, ὅπῃ λέγει τὸ συμβεβηκὸς εἶναι αἰεὶ ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον, τούτῳ φησὶν οὐχ ὅτι αἰεὶ ἐστὶν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ὅτι τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ αἰεὶ ἔχει, καὶ οὐδέποτε ἄλλως. Ἰδίῃσι δὲ ταύτην τὴν κατάφασιν, διότι ἄνευ ταύτης ἢ τῶν τεσσάρων κατηγορικῶν ἀναίρεσις ἡδύνατο ἂν εἰσάγειν καὶ ἄλλα τινὰ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς,
20 τοῦλάχιστον τὰς ψιλὰς λεγομένας ἐπινοίας· τούτων γὰρ ἐκάστη οὐδὲν τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ὑπαρξίν ἔχει ἐν ὑποκειμένῳ.

Καὶ ἄλλα δὲ σημειοῦσθαι προσήκοντα ἐκ τῶν ζητημάτων τῶν αὐτίκα τεθησομένων ἀναφανίσονται. Διὸ δεῖ ζητῆσαι νῦν καὶ περὶ τοῦ συμβεβηκότητος τινὰ ἀναγκαῖα, ὡςπερ ἤδη καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

30

Ζητήματα.

Ζητεῖται πρῶτον εἰ τὸ συμβεβηκὸς ἐστὶ κατηγορικόν, καὶ δοκεῖ μή, f. 61^v διότι: πᾶν κατηγορικόν | ἐστὶ καθόλου, τὸ δὲ καθόλου ἐστὶν ἄφθαρτον· ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐστὶ φθαρτόν, διότι συμβεβηκὸς ἐστὶν ὅπερ πάρεστί τε καὶ ἄπεστι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς· τὸ δὲ τοιούτῳ ἐστὶ
35 φθαρτόν· ἄρα, καὶ τὸ συμπέρασμα.

Ἐτι, τὸ καθόλου ἐστὶ πανταχοῦ καὶ αἰεὶ. Ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς οὐκ

ἔστι πανταχοῦ καὶ αἰεί. Τὸ συμβεβηκὸς ἄρα οὐκ ἔστι καθόλου. Ἡ μείζων δείκνυται ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἰστέρων ὅπου λέγεται, ὅτι τὸ καθόλου ἔστι πανταχοῦ καὶ αἰεί. Ἡ ἐλάττων φανερά, διότι τὸ συμβεβηκὸς νῦν ἔστι καὶ ἐνταῦθα, ὡς δῆλον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος καὶ τῶν ὁμοίων.

Ἄλλ' εἰς τοῦναντίον ἐστὶν ὁ Πορφύριος τιθεὶς τὸ συμβεβηκὸς εἶναι ⁶ κατηγορικόν.

Πρὸς τὸ ζήτημα λέγω, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς ἔστι κατηγορικόν καὶ καθόλου, διότι ἐκεῖνο ἔστι κατηγορικόν ὅπερ πέφυκε κατὰ πλειόνων κατηγορεῖσθαι· τὸ δὲ συμβεβηκὸς τοιοῦτόν ἐστιν· κατηγορεῖται γὰρ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, ὥστε κατὰ πλειόνων. 10

Δεῖ μέντοι γε νοεῖν, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς οὐ λέγεται καθόλου τῇ ἀποβλέψει τῶν ὑπ' αὐτό, διότι εἰ καὶ τῇ πρὸς ταῦτα ἀποβλέψει κατὰ πλειόνων κατηγορεῖται, ὅμως οὐκ ἔχει τὸν λόγον τοῦ συμβεβηκότητος, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν λόγον τοῦ γένους, ὡς ὅταν λέγωμεν τὸ λευκὸν εἶναι χρῶμα, ἢ τὸ ψιμμίθιον κεχρωσμένον· ἐνταῦθα γὰρ τὸ χρῶμα ἢ τὸ κεχρωσμένον ἔστι ¹⁵ γένος μᾶλλον ἢ συμβεβηκός, ἀλλὰ λέγεται κατηγορικόν διακεκριμένον τῶν ἄλλων τῇ πρὸς τὰ πολλὰ ὑποκείμενα ἀποβλέψει, ὧν κατηγορεῖται παρωνύμως, διότι ἐν τῇ τούτων σχέσει ἔχει τὸν τοῦ συμβεβηκότητος λόγον. Ἐπέκεινα δὲ δεῖ νοεῖν ὅτι, ὡσπερ τὸ γένος, τὸ εἶδος ἢ διαφορά, τὸ ἴδιον δύνανται λαμβάνεσθαι ἀντὶ τοῦ πράγματος καὶ ἀντὶ τῆς ἐπινοίας, οὕτω ²⁰ καὶ τὸ συμβεβηκὸς λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ πράγματος καὶ ἀντὶ τῆς ἐπινοίας· ἐνίοτε μὲν γὰρ λαμβάνεται ὡς ὄνομα, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν λέγουσι συμβεβηκός, ὅπερ ἔστι πρᾶγμα· ἐνίοτε δὲ λαμβάνεται ὡς ἐπίνοια, οἷον τὸ λευκὸν ἔστι συμβεβηκός· αὕτη ἔστι κατηγορία παρώνυμος τῆς ἐπινοίας κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, ὡσπερ αὕτη· τὸ ζῷον ἔστι γένος. Τὸ συμβεβηκὸς ²⁵ γοῦν ἔστι κατηγορικόν, καθό ἐστιν αὕτη ἢ ἐπίνοια ἢ συγκεκριμένη.

Τότε πρὸς τοὺς λόγους φημί· πρὸς μὲν τὸν πρώτον, ὅτι τὸ καθόλου ἐστὶν ἀφθαρτον καθ' αὐτό, κατὰ συμβεβηκὸς μέντοι γε δύναται εἶναι ^{f. 62} φθαρτὸν τῇ φθορᾷ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ πάλιν τὸ συμβεβηκὸς ἔστι φθαρτόν, τὸ μερικόν, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς καθόλου ἐστὶν ἀφθαρτον τῇ ³⁰ διαδοχῇ τῆς γενέσεως τῶν ἰδίων ἀτόμων.

Πρὸς δὲ τὸν δεῦτερον· τὸ καθόλου ἔστι πανταχοῦ καὶ αἰεί, οὐχ ὅτι ἔστιν ἐν τόπῳ καθ' αὐτό, ἀλλὰ διότι ἔχει ἀδιαφόρως καὶ κατὰ ἀπόφασιν τόπου καὶ χρόνου· οὐ διορίζει γὰρ ἑαυτῷ τόπον καὶ χρόνον· καὶ πάλιν τὸ συμβεβηκὸς οὐκ ἔστι πανταχοῦ καὶ αἰεί, τὸ μερικόν, τόδε δῆλονότι· ἢ ³⁵ τόδε. Ἄλλὰ τὸ καθόλου οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα καὶ νῦν· οὐ γὰρ ἀφορίζει ἑαυτῷ τόπον ἢ χρόνον.

Ζητεῖται ἐπομένως περὶ τοῦ συμβεβηκότητος εἰ καλῶς ὤριστα τῷ γίνε-

σθαι καὶ ἀπογίνεσθαι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. Καὶ δοκεῖ
 πρῶτον, ὅτι οὐ καλῶς, διότι πᾶν οὕτω γινόμενον καὶ ἀπογινόμενόν ἐστι
 χωριστόν· ἀλλ' οὐ πᾶν συμβεβηκός ἐστι χωριστόν· καὶ οὕτως ὁ ὀρισμὸς
 ὁ ἀποδεδομένος οὐ καλῶς ἀποδέδοται· οὐ γὰρ παντὶ ἀρμόζει τῷ περιεχο-
 5 μένῳ ὑπὸ τὸ ὀριστόν.

Ἔτι, ὁ θάνατος συμβαίνει τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἡ καῦσις τῇ οἰκίᾳ, καὶ
 ἡ μελανία τῷ κόρακι· ἀλλὰ ταῦτα οὐ δύνανται γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι
 χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς· καὶ ἐάν τις εἴπῃ καθὼς δοκεῖ λέγειν
 ὁ Πορφύριος, ὅτι ταῦτα δύνανται παρῆναι τῷ ὑποκειμένῳ καὶ ἀπείναι
 10 αὐτοῦ κατὰ τὸν νοῦν, διότι δύναμαί νοεῖν τὴν οἰκίαν οὐ νοῶν τὴν καῦσιν,
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, λέγω ἀπεναντίας, ὅτι οὗτος ὁ ὀρισμὸς τοῦ
 συμβεβηκότες ἀφείλει χωρίζειν τὸ συμβεβηκός τοῦ ἰδίου· διὰ δὲ τούτου
 τοῦ ὀρισμοῦ οὕτω νοουμένου οὐκ ἂν διαφέροι τὸ συμβεβηκός τοῦ ἰδίου,
 διότι δύναμαι νοεῖν τὸ ὑποκείμενον χωρὶς τοῦ ἰδίου, οἷον τὸν ἄνθρωπον
 15 χωρὶς τοῦ τῆς ἐπιστήμης δεκτικοῦ. Τότε ἄρα διὰ τούτου τοῦ ὀρισμοῦ τὸ
 συμβεβηκός καὶ τὸ ἴδιον οὐκ ἂν διακρίνονται.

Ἄλλ' εἰς τὸναντίον ἐστὶν ὁ Πορφύριος, ἀποδιδούς τούτον τὸν
 ὀρισμόν.

Δεῖ τοίνυν λέγειν, ὅτι αὕτη ἡ ὑπογραφή τοῦ συμβεβηκότες (οὐ γὰρ
 20 ἂν κυρίως λέγοιτο ὀρισμός) καλῶς ἀποδέδοται, εἴτε ἀποδέδοται τῷ συμ-
 βεβηκότει καθὸ ἐστὶ πρᾶγμα, εἴτε καθὸ ἐστὶν ἐπίνοια. Καὶ πρῶτον
 f. 62^v δείκνυμι, ὅτι καλῶς ἀποδέδοται τῷ συμβεβηκότει | ὡς ἐπινοία, διότι ἡ
 ἐπίνοια τοῦ συμβεβηκότες ἀποδίδεται ἐκείνῳ τῷ ἀντικειμένῳ ὃ δύναται
 ἐνυπάρχειν καὶ μὴ ἐνυπάρχειν τῷ ὑποκειμένῳ· τοῦτο δὲ δηλοῦται διὰ
 25 τῆς ἀποδεδομένης ὑπογραφῆς τῆς, ὅτι συμβεβηκός ἐστι τὸ δυνάμενον
 γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι, καὶ τὰ ἐξῆς· ὥστε τοῦτο τὸ ἀναφορικόν, τὸ ὃ,
 κατηγορεῖσθαι ὑλικῶς καὶ ὡς γένος κατὰ τῆς ἐπινοίας τῆς συγκεκριμένης
 τοῦ συμβεβηκότες, ὡς ἂν ἦ ὁ νοῦς τοιοῦτος· συμβεβηκός ἐστὶν ὃ γίνεται,
 καὶ τὰ ἐξῆς, τουτέστιν ἡ ἐπίνοια τοῦ συμβεβηκότες ἀποδίδεται τῷ πρᾶγ-
 30 ματι τῷ δυναμένῳ παρῆναι καὶ ἀπείναι, ὡσπερ ἐάν λέγηται· σιμὴ ἐστὶ
 ῥίς κοίλη. Τὸ δὲ· γίνεται καὶ ἀπογίνεται, λέγει τρόπον τῆς ὑπάρ-
 ξεως, οὐ τῷ λόγῳ θεμελιούται ἐν τῷ ὑποκειμένῳ· ὅθεν διὰ τούτων τῶν
 δύο ἱκανῶς ἔχει τὸ εἶναι πᾶσα ἐπίνοια, δηλονότι διὰ τοῦ ἰδίου ἀντικει-
 μένου εἴτουν ὑποκειμένου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως, οὐ τῷ λόγῳ
 35 θεμελιούται ἐν τῷ ἀντικειμένῳ. Καὶ διὰ τούτων ἄρα τῶν δύο ἔχει τὸ
 ἱκανῶς ὀρίζεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο αὕτη ἡ ὑπογραφή, ἂν ἀποδιδῶται τῇ
 ἐπινοίᾳ τοῦ συμβεβηκότες, καλῶς ἀποδέδοται, ὡς καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς
 ἐπινοίας ταύτης καὶ τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον περιλαμβάνουσα.

Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ συμβεβηκότος καλῶς ἀποδίδεται, ἡγουν τῷ πράγματι τῷ ὑποκειμένῳ τῇ ἐπινοίᾳ· πᾶσα γὰρ ὑπογραφή σημαίνουσα πῶς τὴν οὐσίαν τοῦ ὀριστοῦ καὶ χωρίζουσα ἀπὸ παντὸς ἄλλου καλῶς ἀποδίδεται, ὡς ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Τοπικῶν λέγεται περὶ τοῦ ὀρισμοῦ. Ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος τοῦ συμβεβηκότος πρῶτον μὲν σημαίνει τὴν οὐσίαν ἡγουν τὴν ὑπαρχῆν τοῦ συμβεβηκότος, διότι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ συμβεβηκότος ἐστὶ τὸ ἐνυπάρχειν τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς ὁ Φιλόσοφος ἐν ἐβδόμῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά βούλεται, ὅτι τὸ εἶναι τοῦ συμβεβηκότος ἐστὶ τὸ ἐνυπάρχειν. Ἄπτεται γοῦν τούτου τὸ μέρος τοῦ λόγου ἐν ᾧ λέγεται· ὁ γίνεται, ἡγουν ἐνυπάρχει· καὶ ἐν τῷ λέγειν· ἀπογίνεται ἄπτε- 10 ταί τινος ἀνήκοντος πρὸς τὸν λόγον τοῦ κοινοῦ συμβεβηκότος· ἐκ γὰρ τοῦ λόγου τοῦ κοινῶς συμβεβηκότος ἐστὶ τὸ μὴ ἀφορίζειν ἑαυτῷ αἰτίαν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ τοῦτο ἐνυπάρχει παντὶ συμβεβηκότι κοινῷ, καὶ ταύτῃ διενήνοχε τοῦ ἰδίου, διότι τὸ ἴδιον ἀφορίζει ἑαυτῷ αἰτίαν ἐν ὑποκειμένῳ διωρισμένῳ, τὸ δὲ κοινὸν συμβεβηκὸς οὐκ ἀφορίζει, εἴτε χωριστόν 15 ἐστίν, εἴτε ἀχώριστον. Καὶ περὶ μὲν τοῦ χωριστοῦ φανερόν ἐστίν· ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ ἀχώριστου ὀηλον ἐντεῦθεν· ἢ γὰρ ἐν τῷ κόρακι μελανία οὐκ ἀφορίζει ἑαυτῇ τὸν κόρακα, διότι, ὅσον τὸ ἀφ' αὐτῆς, δύναται εἶναι καὶ ἐν ἄλλῳ παρὰ τὸν κόρακα· τοῦτο δὲ φανεροῦται διὰ τούτου τοῦ ὀρισμοῦ τῇ τῆς ὑπογραφῆς ἐν ἣ λέγεται, ὅτι συμβεβηκὸς ἐστίν ὁ γίνε- 20 ται καὶ ἀπογίνεται, καὶ τὰ λοιπά, τουτέστι τὸ συμβεβηκὸς, ὅσον ἀπὸ τοῦ μέρους αὐτοῦ, δύναται μὴ ἐνυπάρχειν τῷ ὑποκειμένῳ διὰ τὸ μὴ ἀφορίζειν ἑαυτῷ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ αἰτίαν, καὶ τούτῳ τῷ ὀρισμῷ χωρίζεται τὸ συμβεβηκὸς παντὸς ἄλλου ὁμογενοῦς, διότι ἐν τῷ λέγειν· συμβεβηκὸς ἐστίν ὁ γίνεται καὶ ἀπογίνεται, χωρίζεται τοῦ μὲν ἰδίου, διότι τὸ 25 ἴδιον τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ ἀφορίζει ἑαυτῷ αἰτίαν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ· τοῦ δὲ γένους καὶ τῶν λοιπῶν, διότι ταῦτα οὐ δύνανται γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι, ἢ παρῆναι καὶ ἀπεῖναι· αἰεὶ γὰρ ἐνυπάρχουσιν ἐκείνῳ οὗ λέγονται εἶναι. Ἄρα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Τότε φημί πρὸς τοὺς λόγους· πρὸς μὲν τὸν πρῶτον, ὅτι ὀπόταν λέγηται 30 πᾶν ὁ γίνεται καὶ ἀπογίνεται εἶναι χωριστόν, δεῖ λέγειν, ὅτι τὸ γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον πραγματικῶς ἐστὶ πραγματικῶς χωριστόν, ἀλλὰ τὸ πεφυκὸς γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι οὐ δεῖ εἶναι κατ' ἐνέργειαν καὶ πραγματικῶς χωριστόν· ἢ γὰρ ἐν τῷ κόρακι μελανία, ὅσον ἐκ τοῦ μέρους τῆς μελανίας, δύναται ἀπογίνεσθαι τοῦ κόρακος· ἀλλ' ἢ αἰτία δ' ἦν οὐ χωρίζεται τοῦ 35 κόρακος ἐστίν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ κόρακος, ἡγουν ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ συμπλοκῆς ἢ συνθέσεως, δι' ἣν τὸ τοιοῦτον χρῶμα ἐνυπάρχει τῷ κόρακι. Καὶ ὅταν λέγηται μὴ πᾶν συμβεβηκὸς εἶναι χωριστόν, ἀληθές ἐστίν, ὅτι οὐ πᾶν συμβεβηκὸς πραγματικῶς ἐστὶ χωριστόν· ἅπαν μὲντοι συμβεβηκὸς κοινόν ἐστὶ χωριστόν, διότι πέφυκεν ἀπὸ τῆς ἰδίας φύσεως ἐνυπάρχειν 40

τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ μὴ ἐνυπάρχειν, ὥσπερ ἡ μελανία ἀπὸ τῆς ἰδίας φύσεως οὐκ ἀφορίζει ἐαυτῇ τὸν κόρακα.

- f. 83^v Πρὸς τὸν δεύτερον. | Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ὁ θάνατος καὶ τὰ τοιαῦτα συμβεβηκότα δύνανται γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι κατὰ τὸν νοῦν·
 5 δύνανται γὰρ νοεῖν ἄνθρωπον χωρὶς θανάτου, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ τοῦτο οὐ καλῶς εἰρητᾷ, καθὼς δῆλόν ἐστιν ἐκ τῶν προειρημένων ἐν τοῖς ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπιχειρήμασιν· οὕτω γὰρ οὐκ ἂν εἰργασίετο τὸ συμβεβηκὸς τοῦ ἰδίου κατὰ τοῦτο, καὶ οὕτως οὐκ ἂν διεκρίνετο αὐτοῦ τούτῳ τῷ ὀρισμῷ ἢ τῇ ὑπογραφῇ. Διὰ τοῦτο ἄλλοι λέγουσιν
 10 ἄλλως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ὑποκείμενον τοῦ θανάτου, οὐδὲ ἡ οἰκία τῆς καύσεως, ἀλλὰ ἡ πρώτη ὕλη, ἢ τοῦλάχιστον ὅλον τὸ σεσωρευμένον τῷ λόγῳ τῆς πρώτης ὕλης· καὶ διὰ τοῦτο ἡ πρώτη ὕλη μένει ἢ αὐτῇ ἐν τῷ γεννηθέντι καὶ φθαρέντι. Διὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐν τῷ θανάτῳ καὶ τῇ καύσει οὐκ ἀναίρεται· καὶ ἐάν τις ἀντείπῃ, ὅτι ἡ πρώτη ὕλη, ἐν
 15 δυνάμει οὕσα, οὐκ ἔστιν ὑποκείμενον τινος ὄντος, δυνάμεθα λέγειν, ὅτι τὸ σεσωρευμένον ὅλον ἐστὶν ὑποκείμενον τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῷ λόγῳ τῆς πρώτης ὕλης. Ἡ δυνάμεθα λέγειν, ὅτι ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ οὐκ εἰσὶ συμβεβηκότα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσὶν ἀρχαί τινες ἐν τῷ πράγματι τῆς εἰς τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι μεταβολῆς. Ἡ δυνάμεθα λέγειν, ὅτι
 20 ἐκεῖνος ὁ ὀρισμὸς οὕτως ἐξηγηθῆναι ὀφείλει· συμβεβηκὸς ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν πέφυκεν εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ ὁ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν πέφυκεν ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἀπογίνεσθαι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς, ὥστε τὸ χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς πρὸς τὸ ἀπογίνεσθαι μόνον εἶναι τεταγμένον. Ἡ ἄλλως βούλεται λέγειν ὁ
 25 Πορφύριος, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς οὐκ ἔχει αἰτίαν διωρισμένην ἐν ὑποκειμένῳ διωρισμένῳ, διότι διὰ τούτου τοῦ ὀρισμοῦ βούλεται τούτων τῶν δύο ἀπτεσθαι· ἅπερ εἰσὶν ἐκ τοῦ λόγου τοῦ συμβεβηκότος, δηλονότι τὸ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ καὶ τὸ αἰτίαν ἀφωρισμένην ἐν τινὶ ὑποκειμένῳ μὴ ἀφορίζειν ἐαυτῷ· λέγει γὰρ ὅτι δύναται ἀπογίνεσθαι τὸ συμβεβηκὸς χωρὶς τῆς
 30 τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς· εἰ γὰρ ἀφώριζεν ἐαυτῷ αἰτίαν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἂν ἠδύνατο ἀπογίνεσθαι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. Καὶ
 f. 64 ταύτης τῆς ἐξηγήσεως | τιθεμένης, δυνήσονται λύεσθαι πᾶσαι αἱ ἀντιθέσεις· καὶ γὰρ ὁ θάνατος δύναται γίνεσθαι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ δύναται ἀπογίνεσθαι τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς·
 36 ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Οἱ δὲ Ἀνατολικοὶ ἐξηγγίτῃ τὴν ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς ἐνστασιν, ἣν αὐτοὶ τιθέασιν, λύουσιν οὕτως, ὡς ἐν βραχεῖ τὸν αὐτῶν ἀποδοῦναι νοῦν. Εἰ μὲν μέτριον λέγεις τὸν πυρετόν, συμβεβηκὸς ἐστὶν ἀπλῶς, καὶ τὴν συμμετρίαν τῶν ἐν τῷ σώματι ποιοτήτων φθείρει, συμβεβηκὸς καὶ αὐτὴν οὕσαν, τὸ δ' ὑποκείμενον
 40 οὐδαμῶς· εἰ δ' ἄμετρον λέγεις αὐτόν, τότε οὐκ ἔστι κατὰ συμβεβηκὸς

μεταβολή, ἀλλ' ἀρχή, τῆς εἰς τὸ μὴ ὄν μεταβολῆς, καὶ διὰ τοῦτο φθείρει τὸ ὑποκείμενον.

Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ συμβεβηκός, καθὸ κατηγορεῖται συνωνύμως, ἢ τρόπῳ πραγματεύεται περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐννέα γένεσιν Ἀριστοτέλης, ἔστι γένος καὶ εἶδος, καὶ τότε κατηγορεῖται αὐτοῦ πάλιν τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος παρωνύμως· ἀλλὰ καθὸ κατηγορεῖται παρωνύμως, ἢ τρόπῳ πραγματεύεται περὶ αὐτοῦ νῦν ὁ Πορφύριος, ἔστι κατηγορικόν, ἀντιδιηρημένον γένει καὶ εἴδει, καὶ οὐδενὶ τρόπῳ κατηγορεῖται αὐτοῦ τὸ γένος, ἢ τὸ εἶδος· συνωνύμως μὲν γὰρ κατηγορεῖται, ὡς ὅταν λέγωμεν τὸ λευκὸν εἶναι χρῶμα· ἐνταῦθα γὰρ τὸ χρῶμα, συμβεβηκός ὄν, λέγεται κατὰ τοῦ λευκοῦ ὡς γένος αὐτοῦ, καὶ ἔστι τὸ χρῶμα γένος παρωνύμως. Ἀλλὰ τὸ λευκὸν ἔστι χρῶμα συνωνύμως· παρωνύμως δὲ κατηγορεῖται τὸ συμβεβηκός, ὡς ὅταν λέγωμεν τὸν Σωκράτην εἶναι λευκόν, ὅπερ ἔστι ταῦτόν τῷ συμβεβηκέναι τῷ Σωκράτει τὸ λευκόν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν πέντε κατηγορικῶν καθ' αὐτά.

15

Leçon XVII.

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Ἀφορισθέντων δὲ πάντων.

Διαλεχθεῖς ἡμῖν ὁ Πορφύριος περὶ τῶν πέντε καθόλου καθ' αὐτά, καίτοι οὐδὲν ἤττον διειλέχθη περὶ αὐτῶν καὶ ἀποβλεπτικῶς ἀλλὰ κατὰ κοινότερον τρόπον, νῦν διαλέγεται περὶ αὐτῶν ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα τούτων παραθέσει, εἰδικῶς τιθεὶς κοινωνίαν καὶ διαφορὰν ἐκάστου τούτων πρὸς ἕκαστον. Καὶ ἡ διαίρεσις τούτου τοῦ μέρους ἔστι φανερά.

Ἀλλὰ πρῶτον τίθησι τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διαφορὰν αὐτῶν γενικῶς καὶ κοινῶς, ὡσπερ ἐπαναλαμβάνων τὰ εἰρημένα πάντα, καὶ φησι κοινὸν εἶναι πάντων ὡσπερ γένος τὸ κατὰ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, ἀλλὰ διαφορῶς καὶ μετὰ τινος εἰδικῆς διαφορᾶς τοῦτο ὑπάρχειν αὐτοῖς· καὶ λαμβάνει τὴν διαφορὰν ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων μόνων καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς κατηγορίας· εἶτα παραβάλλει τὸ γένος πρὸς τὴν διαφορὰν ἐν τῷ „Κοινὸν δὲ γένους.“ Γένους καὶ διαφορᾶς τίθησι κοινωνίας τρεῖς, ὧν ἡ μὲν πρώτη λαμβάνεται τῷ λόγῳ τῆς περιουχίας, ἡ δὲ δευτέρα τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, ἡ δὲ τρίτη τῷ λόγῳ τῆς ἀκολουθίας. Πρῶτον μὲν οὖν φησὶ συνιέναι ταῦτα κατὰ τὸ περιέχειν, εἰ καὶ διαφέρουσι τῷ πλήθει τῶν περιεχομένων· ἐλάττω γὰρ περιέχει ἢ διαφορὰ ἢ τὸ γένος

24 τὴν après καὶ om BC 28 μόνον B 30 ἐν τῷ om B κοινὸν δὲ γένους répété en marge C

αὐτῆς. Δεύτερον, φησὶν αὐτὰ συνιέναι τῷ τρόπῳ τῆς κατηγορίας· ὅσα γὰρ κατηγορεῖται τοῦ γένους ὡς γένους, τουτέστι πραγματικῶς, τοῦ ζῴου δηλονότι τυχὸν ὡς ζῴου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸ εἰδῶν κατηγορεῖται. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ κατηγορούμενα τῆς διαφορᾶς ὡς διαφορᾶς, πραγματικῶς δηλονότι, καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἶδους κατηγορηθῆσεται, ἀλλὰ διαφόρως, ὅτι ἐκεῖνα μὲν συνωνύμως, ταῦτα δὲ παρωνύμως κατηγοροῦνται τοῦ εἶδους. Τρίτον, φησὶν ὅτι τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ ἀναιρούμενα συναναιροῦσι τὰ εἶδη· ταῦτα δὲ πάντα καὶ παραδείγματα φανεροῖ.

Ἄλλ' ἐνταῦθα δεῖ σημειοῦσθαι πρῶτον πῶς εἶπε περιέχειν τὴν διαφορὰν· ἡ γὰρ διαφορὰ τίπτει πλαγίως, καὶ οὕτως οὐ περιέχει τὸ εἶδος· καὶ δεῖ λέγειν, ὅτι τὸ περιέχειν ἐνταῦθα ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ὑπερκεῖσθαι καὶ ἐπὶ πλέον λέγεσθαι, ἢ τινι ἄν τρόπῳ τοῦτο εἴη. Δεύτερον, σημειοῦσθαι δεῖ πῶς εἶπε τοῦ γένους κατηγορεῖσθαι τινὰ· τοῦ γὰρ γένους, ἢ γένους, οὐδὲν κατηγορεῖται. Καὶ δεῖ λέγειν, ὅτι ὅσα ἂν λαμβανόμενα ὡς γένος κατηγοροῦνται κατὰ τοῦ γένους· τότε γὰρ τὸ ὑποκείμενον γένος τῷ τοῦ εἶδους λόγῳ λαμβάνεται, καὶ οὕτως οὐδὲν ἐστὶν ἄτοπον. Τρίτον, ὅπου φησὶ τὸ λόγῳ χρῆσθαι· κατηγορεῖσθαι τῆς διαφορᾶς, εὐξείην ἂν μὴ καλῶς λέγειν τὸ λόγῳ χρῆσθαι εἶναι τῆς τοῦ λογικοῦ διαφορᾶς κατηγορούμενον· ὁ γὰρ Βοήτιος τὸ λογικὸν διαιρεῖ τῷ ἔχειν λόγον καὶ τῷ χρῆσθαι λόγῳ, ὥστε διαιρετική ἐστὶ διαφορὰ τὸ χρῆσθαι λόγῳ, καὶ κακῶς λέγεται, ὅτι κατηγορεῖται τοῦτο κατὰ τῆς διαφορᾶς τοῦ λογικοῦ· ἔψεται γὰρ ἐντεῦθεν | τὸ ὑποκάτω κατηγορεῖσθαι κατὰ τοῦ ἐπάνω. Δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοῦτο λέγειν, ὅτι ὁμολογουμένως διαιρετική, διαφορὰ ἐστίν, ὡς ὁ Βοήτιος βούλεται, ἀλλὰ ἐστὶν οὕτω διαιρετική, ὥστε ἐκτείνεσθαι πρὸς ὅλον τὸ διαιρούμενον, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἔπεται τὸ κατηγορεῖσθαι τὸ κατὰ τοῦ ἐπάνω.

Ταῦτα εἰπὼν, τίθησι τὰς διαφορὰς ἢ ιδιότητας τοῦ γένους καὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ αὐτὰ εἰσὶν εἴς. Καὶ πρώτη διάκρισις αὐτῶν ἐστίν, ὅτι κατὰ πλειόνων λέγεται· τὸ γένος ἢ ἡ διαφορὰ· τούτῳ δὲ διαφέρει τὸ γένος οὐ τῆς διαφορᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων κατηγορικῶν· καὶ τίθησι παραδείγματα. Καὶ ἐπειδὴ ἔμελλέ τις αὐτῷ ἀπαντᾶν ἐκ τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τοῦ ἐμφύχου (καὶ γὰρ καθ' ὧν ἂν κατηγοροῖτο τὸ ζῴον, κατὰ τοσούτων καὶ τὸ ἐμφύχον καὶ αἰσθητικὸν κατηγορεῖται, καὶ οὐκ ἐλαττόνων) ἀποσκευάζεται τὴν ἀπάντησιν, λέγων ὅτι δεῖ λαμβάνειν διαφορὰς τὰς διαιρετικές· ὁμολογουμένως γὰρ κατὰ πλειόνων λέγεται τὸ ζῴον ἢ τὸ λογικόν, ὅπερ ἐστὶ διαιρετική, ζῴου διαφορὰ. Δευτέρα διάκρισις ἐστίν, ὅτι τὸ γένος περιέχει τὰς διαφορὰς δυνάμει· ἡ δὲ διαφορὰ τὸ γένος οὐ περιέχει, ποιεῖ

37 ἐνεργεία après γένος BC, biffé dans A et remplacé en interligne par οὐ περιέχει — τῷ εἶδει A, om BC

δὲ αὐτὸ ἐνεργεῖα εἶναι ἐν τῷ εἶδει· Τρίτη διάκρισις, ὅτι τὰ γένη πρότερα τῶν διαφορῶν, καὶ τοῦτο δείκνυσιν ἀπὸ τινος ἰδιότητος τοῦ προτέρου, ἣτις ἐστὶ τὸ συναναίρειν καὶ μὴ συναναίρεισθαι. Τετάρτη ἐστὶν ὅτι τὸ μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται, ἢ δὲ διαφορά, ἐν τῷ ὅποιον τί ἐστὶν. Πέμπτη, ὅτι καθ' ἕκαστον εἶδος γένος μὲν ἐστὶν ἓν, διαφοραὶ δὲ πλείους. Ἑκτη καὶ τελευταία, ὅτι τὸ γένος ἔχει χώραν ὕλης, τῆς δὲ μορφῆς ἢ τοῦ εἶδους τόπον ἢ διαφορά. Εἶτα ἐξαιτιάται ἑαυτὸν λέγων ὅτι καὶ ἄλλαι μὲν εἰσὶν ἰδιότητες τούτων καὶ κοινωνίαι· ἀρκοῦσι δὲ καὶ αἱ εἰρημένα.

Ἀλλὰ δεῖ σημειοῦσθαι πρῶτον μὲν ὅτι οὐ καλῶς δοκεῖ λέγειν τὸ γένος κατηγορεῖσθαι κατὰ πλειόνων ἢ τὸ συμβεβηκός· κατὰ πλειόνων γὰρ τὸ λευκὸν λέγεται ἢ τὸ ζῷον. Καὶ πρὸς τοῦτο δεῖ λέγειν, ὅτι τὸ γένος καθ' αὐτὸ κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων, τὸ δὲ συμβεβηκός ἀρχειδῶς μὲν λέγεται κατὰ τῶν ἀτόμων, κατὰ δὲ τῶν εἰδῶν οὐ κατηγορεῖται· εἰ μὴ τῶν ἀτόμων χάριν. 16

Δεύτερον, δοκεῖ μὴ καλῶς λέγειν ὅτι, ἀναιρουμένης τῆς διαφορᾶς, οὐκ ἀναιρεῖται τὸ γένος· ἀναιρουμένης γὰρ | τῆς διαφορᾶς, ἀναιρεῖται τὸ εἶδος· τούτου δὲ ἀναιρουμένου, ἀναιρεῖται τὰ ἄτομα. Ἀλλ' ὁ Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν Κατηγορίαις ὅτι, ἀναιρουμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν, ἀδύνατόν τι τῶν ἄλλων εἶναι· οὔτε γένος δηλονότι ἐστὶ, οὔτε διαφορά, οὔτε εἶδος· ἀναιρουμένης ἄρα τῆς διαφορᾶς, ἀναιρεῖται τὸ γένος. Καὶ πρὸς τοῦτο δεῖ λέγειν, ὅτι ὁ φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, περὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν δεῖ νοεῖν, ὅτι ἀναιρουμένων αὐτῶν ἀναιρεῖται τὰ ἄλλα ὅσον πρὸς τὸ εἶναι· ὁ δὲ Πορφύριος λέγει ὅτι, κἂν ἀναιρεθῶσι πᾶσαι αἱ διαφοραὶ αἱ τοῦ ζῴου διαιρετικά, δύναται νοεῖσθαι οὐσία ἔμψυχος, ἣτις ἦν τὸ ζῷον. Εἰ δὲ λέγοι τις· καὶ εἰ μὴ ἐστὶ τι ζῷον τὸ νοεῖν, πῶς δύναται νοεῖσθαι; Καὶ πρὸς τοῦτο δεῖ λέγειν ὅτι, καὶ μὴ ὄντος τινὸς τοῦ νοεῖντος, ὅμως ταῦτα καθ' αὐτὰ ἐστὶ νοητά. Ἀλλὰ περὶ τούτου δεῖ σκέπτεσθαι βέλτιον. f. 55 v

Τρίτον, οὐ δοκεῖ καλῶς λέγειν, ὅτι καθ' ἓν εἶδος ἓν ἐστὶ γένος· κατὰ γὰρ τὸ εἶδος ὅπερ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος πλείω γένη εἰσὶν, οἷον λογικὸν ζῷον, ζῷον, σῶμα, οὐσία. Καὶ δεῖ λέγειν, ὅτι καθ' ἓν εἶδος ἓν ἐστὶ γένος; τὸ ἐν τῷ ὄρισμῳ, ὡς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον. 20

Τέταρτον, οὐ δοκεῖ καλῶς λέγειν, ὅτι ἡ διαφορά ἔοικεν εἶδει ἢ γοῦν μορφῇ· ἐκάστου γὰρ ἐνὸς πράγματος ἓν ἐστὶν εἶδος· ἐν τῷ ὄρισμῳ ἄρα δεῖ μὴ εἶναι εἰ μὴ μίαν διαφοράν. Πρὸς τοῦτο δεῖ λέγειν ὅτι, εἰ καὶ τῆ ἀποβλέψει τοῦ γένους αἱ διαφοραὶ λέγονται εἶδη, τῆ ἀποβλέψει μέντοι γε τῆς ἐσχάτης διαφορᾶς, ἢ ἐστὶ συμπληρωτική, καὶ ἡ διαφορά λόγον 26

17 τὸ γένος avant ἀναιρεῖται add BC, biffé dans A 18 καὶ avant τὰ ἄτομα add BC 22 ὁ οὐ C

ὑλης ἔχει, καὶ ἔν ἐστι γένος μετὰ τοῦ γένους τὸ λεγόμενον ἀνώνυμον γένος.

Πέμπτον, οὐ δοκεῖ καλῶς λέγειν, ὅτι καθ' ἓν εἶδος πλείους εἰσὶ διαφοραί. Ἀλλὰ τοῦτο δεῖ νοεῖν οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐνδεχομένως· δύνανται γὰρ πλείους εἶναι διαφοραί, εἰ καὶ ποτε μία διαφορὰ συντιθεμένη τῷ γένει τὸν τοῦ εἴδους λόγον ποιῇ, καὶ ὅτε εἰσὶ πλείους αἱ διαφοραί, τότε κυρίως διαφορὰ μία ἐστίν, ἢ ἐσχάτη ἢ συμπληρωτική, αἱ δὲ λοιπαὶ λόγον ἔχουσι γένους πρὸς αὐτήν, ὡς εἴρηται· λέγονται δ' ὁμῶς τῇ παραθέσει τοῦ γένους διαφοραί.

10

Γένος δὲ καὶ εἶδος.

Δείξας τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διάκρισιν τοῦ γένους καὶ τῆς διαφορᾶς, f. 86 νῦν δείκνυσι τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διάκρισιν τοῦ γένους καὶ τοῦ εἴδους· τηρεῖ γὰρ κἀνταῦθα τὴν φυσικὴν τάξιν ἐν τῇ παραβολῇ, ὡσπερ κἀν τοῖς προσομίσις ἀπαριθμούμενος τὰ πέντε ταῦτα καθόλου, καὶ ὡς προσεχῆς τῷ γένει τὴν διαφορὰν εἴληφεν διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας τότε. Τίθησι τούτων κοινωνίαν τούτων διπλὴν καὶ διακρίσεις ἕξ, καὶ ἡ τούτων διαίρεσις προφανής ἐστίν. Ἀλλὰ δεῖ σημειοῦσθαι πρῶτον μὲν, ὅτι περισσὸν εἶναι δοκεῖ τὸ πρῶτον μέρος τῆς κοινωνίας, τουτέστι τὸ κατὰ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, διὸ οὐδὲ ἐν τῇ παραθέσει τοῦ γένους καὶ τῆς διαφορᾶς τοῦτο ἐπανέλαβεν, ἀρκεσθεῖς ὅτι τοῦτο κοινῶς πρότερον διωρίσατο. Καὶ δεῖ λέγειν πρὸς τοῦτο, ὅτι οὐκ ἐστὶ περιττόν, διότι τὸ εἶδος κατηγορεῖται τῶν ἀτόμων μόνον, τὰ δὲ ἄτομά εἰσι φθαρτά. Καὶ ἠμφισβητεῖτο ἂν εἰ κατηγορεῖται κατὰ πλειόνων, ἀλλὰ περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦτο ἀμφισβητεῖσθαι οὐ δύναται, διότι κατηγορεῖται κατὰ τῶν εἰδῶν ἃ ἐστὶν ἄφθαρτα. Δεύτερον, τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος φησὶν εἶναι ὅλον· ἀλλὰ τὸ ὅλον ἀπλῶς λεγόμενον νοεῖται περὶ τοῦ ὁλοκλήρου ὅλου, καὶ τοῦτο οὐ κατηγορεῖται κατὰ τοῦ μέρους· οὐδὲ τὸ γένος ἄρα καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖται κατὰ πλειόνων. Ἀλλὰ τοῦτο λύεται ἐν τῷ γράμματι· οὐ γὰρ φησὶν ὅλον ἀπλῶς, ἀλλὰ ὅλον τι, καὶ τὸ τοιοῦτον ὅλον ἐστὶ τὸ καθόλου. Τρίτον, τὸ εἶδος λέγει μὴ περιέχειν τὸ γένος τῇ περισχῇ, τῇ κατὰ τὴν κατηγορίαν, εἰ καὶ τῇ περισχῇ, τῇ κατὰ τὸ εἶναι καὶ πάνυ περιέχει. Τέταρτον, οὐ δοκεῖ καλῶς λέγειν, ὅτι τὰ γένη εἰσὶ πρότερα τῶν εἰδῶν· τὸ γὰρ γένος καὶ τὸ εἶδος εἰσὶν ἀναφορικά· τὰ δὲ ἀναφορικά εἰσὶν ἅμα τῇ φύσει· τὸ γένος ἄρα οὐκ ἐστὶ πρότερον τοῦ εἴδους. Ἀλλὰ δεῖ πρὸς τοῦτο λέγειν, ὅτι τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος ἐκ μὲν τῆς ἐπινοίας οὐ δύναται εἶναι θάτερον πρότερον τοῦ λοιποῦ, ἀπὸ μόνου τοῦ πράγματος καλῶς δύναται τὸ γένος εἶναι τοῦ εἴδους πρότερον, πρότερον δὲ τῇ φύσει, εἰ καὶ ἡμῖν πρότερόν ἐστι τὸ εἶδος κατὰ

τὴν διωρισμένην γνῶσιν, ὡς πολλάκις πρότερον εἴρηται. Πέμπτον. ὅπου φησὶ τὰ εἶδη τῶν γενῶν μὴ κατηγορεῖσθαι, λαμβάνειν δεῖ τὸ κατηγορεῖσθαι ὀνόματι καὶ λόγῳ καὶ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως, καὶ οὕτω τὸ εἶδος οὐ κατηγορεῖται τοῦ γένους· οὐ κυρίως δὲ κατηγορεῖται καὶ μὴ καθ' αὐτό, οἷον· τί ζῷον | ἄνθρωπος ἐστίν. Ἐκτον, ὅπου λέγει τὸ εἶδος μὴ γίνεσθαι f. 66^v ποτε γενικώτατον, μηδὲ τὸ γένος εἰδικώτατον, τοῦτο μᾶλλον ἔδει κείσθαι ἐν τῇ κοινωνίᾳ τούτων ἢ τῇ διαφορᾷ· τὸ γὰρ μὴ μεταβάλλειν εἰς ἀλληλα καὶ ἀμφοῖν ὁμοίως πρόσεστιν, ὥστε ταύτῃ κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις. Ἀλλὰ δεῖ οὕτως ἐξηγεῖσθαι τὸ γράμμα· τὸ εἶδος οὐδέποτε δύναται γίνεσθαι γενικώτατον· τὸ δὲ γένος δύναται. Καὶ τὸ γένος οὐδέποτε δύναται γίνεσθαι 10 εἰδικώτατον, τὸ δὲ εἶδος δύναται, ὥστε ταύτῃ διαφέρουσιν.

Γένους δὲ καὶ ἰδίου κοινόν.

Ἐπὶ τούτοις παραβάλλει τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τίθησι κοινωνίας αὐτῶν τρεῖς, ἰδιότητος δὲ πέντε.

Ὡσαύτως παραβάλλει τὸ γένος καὶ τὸ συμβεβηκός, καὶ τίθησιν αὐτῶν 15 κοινωνίαν μίαν, ἰδιότητος δὲ τέσσαρας. Τίθησι δὲ αὐτῶν κοινωνίαν μίαν, διότι ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παρόντων πέντε καθόλου ἀναγκαίως ἔχει· διὰ γὰρ τὸ πλείστον ἀλλήλων ἀπέχειν τὸ γένος καὶ τὸ συμβεβηκός, ὀλιγίστη μὲν αὐτῶν ἢ κοινωνία, πλείστη δὲ ἢ διαφορά· κοινωνοῦσι γὰρ κατὰ τὸ πᾶσιν ἐνυπάρχον μόνον κοινῶς, του- 20 τέστι τὸ κατὰ πλείονων λέγεσθαι, ὡσπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ ὄντος βαθμῶν. ὅτι τὰ ἔσχατα ἐν τοῖς οὔσι, τό τε λογικὸν ζῷον καὶ τὸ ἄψυχον καὶ ἀκίνητον σῶμα κοινωνοῦσι μόνον κατὰ τὸ εἶναι, ὅπερ ἐστὶ κοινὸν πᾶσι τοῖς ὁπόσποτε οὔσι.

Ταῦτα εἰπὼν, ἀποσκευάζεται τινα πλάνην, ἥτις ἠκολούθησεν ἂν ἐκ 25 τῶν διορισμῶν αὐτοῦ· ὑπέλαβε γὰρ ἂν τις εἴκοσι γίνεσθαι σχέσεις ἢ παραθέσεις διὰ τὸ ἕκαστον τῶν πέντε τούτων δις παραβάλλεσθαι πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα, καὶ οὕτω γίνεσθαι πεντάκις τὰ τέσσαρα ἢ τετράκις τὰ πέντε εἴκοσιν. Ἀλλὰ φησὶ πρὸς τοῦτο, ὅτι δέκα γίνονται αἱ πᾶσαι καὶ οὐ πλείους· ἀδολεσχία γὰρ ἂν εἴη δις τὸ αὐτὸ λαμβάνειν· ἢ γὰρ πρὸς 30 τὸ γένος τῆς διαφορᾶς σχέσις ἢ αὐτῇ ἐστὶ τῇ τοῦ γένους πρὸς τὴν διαφοράν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως· ὥστε τί δεῖ ταύτας διττάς λαμβάνον- τας εἴκοσι ποιεῖν; Ἀλλὰ μᾶλλον οὕτω δεῖ ποιεῖν· τὰ ἐφεξῆς καταριθμεῖν, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν δύο ἀφαιρεῖν μίαν σχέσιν καὶ τιθέναι μίαν, ἀπὸ δὲ τῶν τριῶν ἀφαιρεῖν δύο, ἀπὸ δὲ τῶν τεσσάρων τρεῖς, καὶ ἀπὸ τῶν πέντε τέσ- 35 σαρὰς διὰ τὸ εἰληφθῆαι | τοσαύτας τὰς ἀνταποκρινομένης αὐταῖς καὶ οὐδὲν f. 67 διαφέρειν· καὶ οὕτω δέκα μὲν εἶναι τὰς ἀφαιρουμένας διὰ τὸ παρέλκειν, τὰς δὲ ὑπολειπομένας καὶ ἀναγκαίας δέκα εἶναι τὰς πάσας.